

Ταυτοποιήθηκαν 1051 αγνοούμενοι-«Οικογένειες αρνούνται να παραλάβουν τα οστά»

/ Γενικά Θέματα / Ιστορία, Αρχαιολογία, Παλαιογραφία, Στρατιωτικά & Εθνικά θέματα

Μισός αιώνας συμπληρώνεται φέτος από την τουρκική εισβολή και κατοχή της Κύπρου. Πενήντα χρόνια από τον ξεριζωμό Ελληνοκυπρίων από τις πατρογονικές τους εστίες, τις δολοφονίες αμάχων και τις θηριωδίες από τον τουρκικό στρατό.

Η κυπριακή τραγωδία του 1974 σκόρπισε οδύνη. Οικογένειες περιμένουν μέχρι σήμερα να μάθουν τι απέγιναν οι άνθρωποί τους που είχαν χαθεί στη δίνη του πολέμου.

Ο εκπρόσωπος των Ελληνοκύπριων στη Διερευνητική Επιτροπή Αγνοούμενων, Λεωνίδα Παντελίδης σε συνέντευξη του στο SigmaLive μίλησε για τις προσπάθειες που καταβάλλει η ΔΕΑ εντοπισμό και εξακρίβωση της τύχης κάθε αγνοουμένου αλλά και για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν.

Πόσο είναι το προσωπικό στη ΔΕΑ;

Εργοδοτούμε περίπου 100 επιστήμονες. Αυτό δεν συμπεριλαμβάνει εμένα. Κατά ακρίβεια το προσωπικό που απασχολείται είναι περισσότερο. Τα 100 πρόσωπα που ανέφερα πληρώνονται κατά 80% από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Λεφτά μας δίνουν και άλλες χώρες. Τα περισσότερα προέρχονται από την Κυπριακή Δημοκρατία. Πρόσφατα μας έδωσε η Ελβετία ένα εκατομμύριο ευρώ για τέσσερα χρόνια, η Γερμανία μας υποσχέθηκε 160.000 ευρώ και η Ιρλανδία 25.000 ευρώ.

Με αυτά τα λεφτά εργοδοτούμε ένα μεγάλο αριθμό επιστημόνων. Η μεγαλύτερη ομάδα είναι οι αρχαιολόγοι. Έχουμε καμιά 40-45 αρχαιολόγους οι οποίοι επανδρώνουν διάφορες θέσεις αλλά πρωτίστως τα συνεργεία τα οποία δουλεύουν στο πεδίο. Επίσης έχουμε περίπου 15 ανθρωπολόγους στο εργαστήριο. Αναλαμβάνουν το έργο από την στιγμή που θα εντοπίσουν οστά. Έχουμε δύο γενετίστριες, έχουμε ερευνητές και ψυχολόγους.

Πόσα συνεργεία υπάρχουν διαθέσιμα; Τίθεται θέμα καθυστερήσεων;

Συνολικά έχουμε 7 συνεργεία τα οποία σκάβουν σε όλη την Κύπρο. Κατά γενικό κανόνα τα έξι συνεργεία σκάβουν στα κατεχόμενα και το ένα στις ελεύθερες περιοχές. Τα συνεργεία απαρτίζονται από Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους αρχαιολόγους. Σε όλα τα στάδια η εργασία γίνεται δικοινοτικά εκτός από την αρχή της έρευνας. Έχουμε δική μας ερευνητική ομάδα και ερευνητική ομάδα στο γραφείο του Τουρκοκύπριου συναδέλφου μου. Ο λόγος για τον οποίο η έρευνα αρχίζει ξεχωριστά είναι λόγω των ευαισθησιών στους μάρτυρες. Όταν μιλάμε με ένα μάρτυρα δεν ξέρουμε αν θέλει να είναι γνωστό το όνομα του. Στη συνέχεια εάν ο μάρτυρας δηλώσει ότι δεν τον πειράζει να ξέρουμε όλοι ότι μας βοηθά τότε αναφερόμαστε και στο όνομα του.

Πώς γίνεται η ταυτοποίηση ενός αγνοουμένου;

Η ταυτοποίηση γίνεται ως εξής. Αν εντοπίσουμε οστά πηγαίνουν στο εργαστήριο και τα αναλαμβάνουν οι ανθρωπολόγοι. Στη συνέχεια γίνεται ομαδοποίηση των οστών, ακολουθεί η δειγματοληψία και παίρνουμε ένα μικρό κομμάτι από τα οστά

και τα δείγματα στέλνονται στην Αμερική όπου γίνεται το γενετικό προφίλ των οστών. Εάν ταιριάζει με τα προφίλ που έχουμε από τις οικογένειες, τότε αρχίζει η διαδικασία ταυτοποίησης. Όμως για να γίνει μια ταυτοποίηση πρέπει ο βαθμός είναι στο 100%. Άρα εκτός από το γενετικό προφίλ συνδυάζουμε και όλες τις άλλες πληροφορίες. Το ονομάζουμε συμφιλίωση των πληροφοριών. Εάν ταιριάζουν οι πληροφορίες τότε ειδοποιούμε την οικογένεια ότι έγινε ταυτοποίηση του συγγενή τους.

Ποια διαδικασία ακολουθείτε για την ενημέρωση των συγγενών;

Η ενημέρωση γίνεται από τους ψυχολόγους μας. Στη συνέχεια οι οικογένειες έρχονται στο εργαστήριο που βρίσκεται στο παλιό αεροδρόμιο Λευκωσίας και εκεί έχουν την ευκαιρία να τύχουν μιας πλήρους ενημέρωσης και να έρθουν σε επαφή με τα οστά. Δεν γίνεται παράδοση εκείνη τη μέρα. Κανονίζουν την κηδεία και την ημέρα του ενταφιασμού τους παραδίδουμε τα οστά. Επίσης υπάρχει ψυχολογική στήριξη όταν χρειάζεται. Οι ψυχολόγοι μας είναι σε επαφή με τις οικογένειες όλα τα χρόνια που περιμένουν κάποια εξέλιξη. Μετά την ταφή αλλάζει η ψυχολογία τους. Ξαναζουν το δράμα της απώλειας αλλά γνωρίζουν ότι κλείνει ο κύκλος. Δεν είναι όπως το να περιμένουν και να μην είναι σίγουροι.

Έχουμε περιπτώσεις που οι αγνοούμενοι είναι αδέρφια. Αυτό προκαλεί δυσκολία στην ταυτοποίηση. Πρέπει να βασιστούμε σε άλλα δεδομένα για να καταλήξουμε στην ταυτοποίηση όπως η ηλικία, προθανάτια τραύματα ή ο χώρος που χάθηκε. Έχουμε περιπτώσεις όπου τα αδέρφια χάθηκαν μαζί με αποτέλεσμα να είναι αδύνατο να διαφανεί ποιου είναι τα οστά που εντοπίστηκαν εκτός και αν είχαν παιδιά. Με το επιπρόσθετο DNA μπορεί να υπάρξει διαφοροποίηση.

Πόσοι είναι συνολικά οι αγνοούμενοι και πόσοι ταυτοποιήθηκαν;

Οι όροι εντολής μας ξεκινούν από το 1963 μέχρι το τέλος του 1974. Έχουμε 44 Ελληνοκύπριους αγνοούμενους από 1963-1964. Ταυτοποιήθηκαν περίπου οι 16. Είναι πιο δύσκολες περιπτώσεις γιατί πέρασαν περισσότερα χρόνια, όμως δουλεύουμε και αυτές τις περιπτώσεις.

Συνολικά ο κατάλογος των αγνοουμένων είναι 2002 άτομα. Έχουν ταυτοποιηθεί 1051. Πρόκειται για 756 Ελληνοκύπριους και 295 Τουρκοκύπριους. Το επόμενο διάστημα αναμένεται ακόμη μια ταυτοποίηση. Επίσης, υπάρχουν περίπου 60 περιπτώσεις υπό ανάλυση και πιστεύουμε ότι πρόκειται για άτομα που βρίσκονται στον κατάλογο μας. Η επιτυχία στις περιπτώσεις που αφορούν τους Τουρκοκύπριους είναι στο 60%, ενώ η επιτυχία στις περιπτώσεις των Ελληνοκυπρίων είναι στο 50%.

Ποιο είναι το μεγαλύτερο εμπόδιο στις ανασκαφές;

Υπάρχουν πάρα πολλά αντικειμενικά εμπόδια αλλά και εμπόδια τα οποία προκαλεί ο ανθρώπινος παράγοντας. Τα περισσότερα προβλήματα αφορούν περιορισμούς στις στρατιωτικές περιοχές. Φυσικά έχουμε θέματα και με ιδιώτες καθώς δεν μας επιτρέπουν να σκάσουμε. Όσον αφορά τις πληροφορίες είναι λόγω του χρόνου που πέρασε όμως υπάρχουν και άνθρωποι που μας δίνουν λάθος πληροφορίες σκόπιμα. Πολλές φορές σκάβουμε και δεν βρίσκουμε. Υπάρχουν άνθρωποι ειλικρινείς και κάποιοι λιγότερο ειλικρινείς. Επίσης περιοχές που στο παρελθόν ήταν προσβάσιμες τώρα δεν είναι λόγω οικοδομικής δραστηριότητας. Τρέχουμε να προλάβουμε τον χρόνο. Το πρόβλημα μας είναι ο στρατός και οι ιδιώτες. Μπορεί να πρέπει να σκάσουμε σε μια ελληνοκυπριακή περιουσία όμως εκείνος που την χρησιμοποιεί τώρα δεν μας το επιτρέπει. Ο στρατός μας δίνει δέκα άδειες τον χρόνο και έχουμε περιορισμούς και στην έκταση. Υπάρχει συγκεκριμένο πρωτόκολλο το οποίο είναι αρκετά περιοριστικό.

Τι γίνεται με τις ζημιές που μπορεί να προκληθούν σε περιπτώσεις που πρέπει να ρίξετε τοίχους, σπίτια, καταστήματα;

Ότι ζημιές κάνουμε γίνεται αποκατάσταση. Καλύπτονται από το κονδύλι που μας δίνει η ΕΕ. Τα περισσότερα λεφτά πηγαίνουν στους μισθούς του προσωπικού, στο DNA καθώς κοστίζει 500-1000 ευρώ το κάθε δείγμα αλλά δίνουμε και περίπου 200.000 χιλιάδες ευρώ σε αποζημιώσεις.

Πόσα σημεία εκκρεμούν για να σκάψετε;

Τη δεδομένη στιγμή γίνονται εκσκαφές σε πηγάδι στη Βατυλί, συνεχίζονται οι ανασκαφές στην στρατιωτική περιοχή στον Καραβά, στο χωριό Τέμπλος, στον Μαραθώβουνο, στη Γαλάτεια, ενώ στις ελεύθερες περιοχές γίνονται ανασκαφές στην περιοχή του Γερίου. Συνολικά εργάζονται έξι συνεργεία.

Υπάρχουν περιπτώσεις όπου μάρτυρας γνωρίζει για ένα σημείο ταφής αλλά δεν δέχεται να μιλήσει; Τι συμβαίνει σε τέτοιες περιπτώσεις;

Κανένας δεν δέχεται να μιλήσει από την αρχή. Πρέπει να βρεθεί ο τρόπος έτσι ώστε να τον ξαναρωτήσεις. Εγώ τις επόμενες μέρες θα δω έναν Ελληνοκύπριο ηλικιωμένο που πολύ πιθανόν να γνωρίζει κάποια πράγματα. Υπάρχουν περιπτώσεις όπου από μόνοι τους τηλεφωνούν για να έρθουν να μας δώσουν πληροφορίες. Έχουμε άλλες περιπτώσεις που μας λένε ψέματα. Υπάρχουν άλλοι που μπορεί να είναι οι δολοφόνοι αλλά μας λένε ότι περνούσαν με το ποδήλατο και είδαν κάποια πράγματα. Αυτά τα παραβλέπουμε γιατί εμάς μας ενδιαφέρει η τοποθεσία. Δεν είμαστε δικαστική διαδικασία, δεν ψάχνουμε πληροφορίες για να τους πάρουμε στο δικαστήριο αλλά ψάχνουμε για πληροφορίες που θα μας οδηγήσουν σε σημεία ταφής. Πολλοί παραποιούν την πραγματική εικόνα. Υπάρχουν μάρτυρες που ήταν σκληροί στο παρελθόν όμως όσο περνούν τα χρόνια είναι πιο έτοιμοι να μιλήσουν. Έχουμε περιπτώσεις που αρρώστησε κάποιος μέσα στην οικογένεια και το θεώρησαν ως κατάρα με αποτέλεσμα να έρθουν και να μας φέρουν πληροφορίες. Και να ξέρω ότι είναι δολοφόνος δεν θα τον πιάσω να ομολογήσει. Θα τον ρωτήσω αν ξέρει κάτι ή αν είδε κάτι. Έχουμε περίπτωση που ξέρουμε ότι ένας Τ/κ ήταν εκτελεστής αλλά στην μαρτυρία του αναφέρει ότι πέρασε από το σημείο και είδε κάποια πράγματα.

Η τελευταία εξέλιξη ήταν οι ανασκαφές στο σημείο απόβασης των Τούρκων. Έχουμε κάποια νεότερη εξέλιξη;

Σκάβουμε εκεί και έχουμε πολλές ελπίδες ότι θα βρούμε οστά. Ξανά έγιναν προσπάθειες στην περιοχή. Ξανά σκάσαμε 7-8 φορές σε κοντινή περιοχή χωρίς επιτυχία. Είναι 200-300 μέτρα από την ακτή όπου έγινε η απόβαση, πάνω σε ένα λόφο. Θεωρούμε ότι θα έχει στρατιώτες. Υπολογίζουμε ότι μπορεί να εντοπιστούν 60-70 άτομα. Όμως κάποιες φορές ψάχνουμε για έναν και βρίσκουμε πέντε και άλλες φορές ψάχνουμε για πέντε και δεν βρίσκουμε κανέναν. Μακάρι να καταφέρουμε να εντοπίσουμε τον χώρο ταφής.

Πόσος χρόνος χρειάζεται για να έχουμε κάποια εξέλιξη;

Αν βρούμε οστά, τότε θα μας πάρει πολλή χρόνο γιατί θα σταματήσει η εργασία με μηχανήματα. Θα αναλάβουν οι ανθρωπολόγοι με χειρωνακτική εργασία. Μπορεί να μας πάρει και ένα χρόνο. Το σημείο εκεί είναι στρατιωτική περιοχή με αποτέλεσμα να έχουμε περιορισμό χώρο.

Με τους ρυθμούς που κινούνται οι έρευνες και οι εργασίες μπορούμε να προσδιορίσουμε πότε θα εντοπιστούν όλοι οι αγνοούμενοι;

Όχι δεν μπορούμε να ξέρουμε. Είναι πιο σημαντικό να αναφέρουμε ότι η δική μας άποψη είναι ότι δεν πρέπει να σταματήσει η προσπάθεια μέχρι να εντοπιστούν όλοι. Οτιδήποτε και να συμβεί ακόμη και να λυθεί το Κυπριακό, η προσπάθεια πρέπει να συνεχιστεί. Η προσπάθεια για εντοπισμό και εξακρίβωση της τύχης κάθε αγνοουμένου δεν πρέπει να σταματήσει. Οι Αμερικανοί ακόμη ψάχνουν πιλότους

του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και για ανθρώπους που έχασαν στην Κορέα.

Η συμβολή του Ξ.Καλλη στον αγώνα για ανεύρεση των αγνοουμένων

Ο Ξενοφών Καλλής ήταν η ψυχή του προγράμματος. Εργάστηκε εδώ για περισσότερα από 30 χρόνια. Ήταν ένας άνθρωπος ο οποίος ότι έκανε το έκανε με πάθος. Πίστευε σε αυτό το πράγμα. Είχε έναν έντονο ανθρωπισμό και ήταν μια μοναδική προσωπικότητα.

Υπάρχουν περιπτώσεις όπου ταυτοποιούνται οστά αγνοουμένων, ωστόσο δεν υπάρχει κανένας συγγενείς που να βρίσκεται εν ζωή για να τα παραλάβει. Μια εξ αυτών ήταν και η ταυτοποίηση οστών Ελλαδίτη ήρωα. Τι συμβαίνει με αυτές τις περιπτώσεις;

Δεν τελειώνουν πάντα τα προβλήματα όταν έχουμε ταυτοποίηση. Έχουμε περιπτώσεις που τα παιδιά ή οι συγγενείς δεν συμφωνούν για το σημείο ταφής με αποτέλεσμα να μην παραλαμβάνουν τα οστά. Έχουμε περίπτωση εντοπισμού ενός αγνοουμένου ο οποίος έχει τέσσερα παιδιά με κάποιους εξ αυτών να ζουν στο εξωτερικό και δεν συμφωνούν για την τοποθεσία ταφής. Εμείς δεν μπορούμε να τον παραδώσουμε αν δεν μας ανακοινώσουν την ημερομηνία κηδείας και την τοποθεσία της ταφής. Άρα έχουμε περιπτώσεις που είναι περίπλοκη η παράδοση. Άλλο πρόβλημα είναι ότι σε ορισμένες περιπτώσεις βρίσκουμε πολύ λίγα οστά με αποτέλεσμα οι οικογένειες να αρνούνται να παραλάβουν τα οστά ελπίζοντας ότι θα βρούμε και άλλα. Εμάς η ευθύνη μας είναι η διακρίβωση της τύχης.

Στις περιπτώσεις που βρίσκουμε λίγα οστά συνεχίζουμε τις έρευνες. Αρκετοί από τη δουλεία μας είναι αφιερωμένη στις επαναταυτοποιήσεις. Στο χωριό Ορνίθι όπου βρέθηκαν οστά, οι μισές οικογένειες από την Άσσια αποφάσισαν ότι θα περιμένουν τον εντοπισμό περισσότερων οστών καθώς υπάρχει η πληροφορία ότι έγινε μετακίνηση των οστών.

sigmalive.com